

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2008 rd

Regeringens proposition om godkännande av stadgan för Internationella institutet för demokrati och fria val och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i stadgan som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 29 april 2008 en proposition om godkännande av stadgan för Internationella institutet för demokrati och fria val och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i stadgan som hör till området för

lagstiftningen (RP 44/2008 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Päivi Kaukoranta och rådgivare Rauno Merisaari, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna stadgan för Internationella institutet för demokrati och fria val (sådan den lyder ändrad vid IDEA:s extra rådssammanträde den 24 januari 2006). Stadgan godkändes direkt i konsoliderad version. Det huvudsakliga syftet med ändringen är att förtydliga behörighetsfördelningen inom institutet. Rådet består av före-

trädare för medlemsstaterna och blir nu institutets högsta beslutande organ.

Stadgan träder i kraft trettio dagar efter det att två tredjedelar av medlemsstaterna har meddelat att de har godkänt ändringen.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som stadgan träder i kraft för Finlands del, vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Internationella institutet för demokrati och fria val (International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Internationella IDEA) inrättades i Stockholm den 27 februari 1995 och då

antogs avtalet om att inrätta institutet. Finland hör till de konstituerande medlemmarna. Syftet med institutet är att befästa demokratin särskilt i utvecklingsländer och övergångsekonomier.

Vid det extra rådssammanträdet i Stockholm den 24 januari 2006 beslutade medlemsstaterna om en ändring av inrättandeavtalet genom att enhälligt anta en konsoliderad stadga. Avsikten med stadgan är att förtydliga institutets roll som internationell mellanstatlig organisation, befästa staternas inflytande och förtydliga deras ansvar för att administrera och utveckla verksamheten. De viktigaste ändringarna i förhållande till det gällande inrättandeavtalet är dels att rådet, som består av företrädare för medlemsstaterna, blir institutets högsta beslutande organ, dels att direktionen, som består av personledamöter och som tidigare har fattat operativa beslut, nu får en mera rådgivande roll.

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen krävs det riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser om de innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftning eller i övrigt har avsevärd betydelse eller enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande. Den konsoliderade stadgan innehåller bestämmelser som kräver riksdagens godkännande. Samtidigt lyfts de bestämmelser som för närvarande hör till området för lagstiftning och ingår i förordningen om godkännande av inrättandeavtalet för Internationella IDEA och infördes genom en förordning av republikens president 1995 upp på lagnivå.

I artikel 1 i stadgan betecknas Internationella IDEA som en mellanstatlig organisation med status som juridisk person. Bestämmelser om juridisk personlighet i fördrag som gäller inrättande av internationella organ eller sådana organs verksamhet i övrigt hör till lagstiftningen eftersom bestämmelser om juridisk person, rätts-handlingsförmåga och juridisk kapacitet ingår i lag hos oss.

I artikel 14 sägs det att stadgan kan ändras om en majoritet på två tredjedelar av alla avtalsslutande parter röstar för det. Ändringarna träder i kraft trettio dagar från den dag då två tredjedelar av de avtalsslutande parterna har meddelat depositarien att de har uppfyllt de formaliteter som deras nationella lagstiftning kräver avseende ändringarna. Därefter är ändringarna bindande för alla medlemmar.

I sitt utlåtande (GrUU 45/2000 rd) om stadgan för Internationella brottmålsdomstolen ansåg grundlagsutskottet att ändringsförfarandet inte ändrar behandlingsordningen för förslaget till ikraftträdandelag, om det i praktiken är möjligt för en fördragsslutande stat att frånträda stadgan innan den ändring som staten inte har godkänt träder i kraft. Enligt propositionen är det osannolikt att beslutet vid en stadgeändring skulle fattas mot Finlands eller någon annan enskild medlemsstats uttalade ståndpunkt, eftersom stadgan utgår från att besluten alltid är enhälliga. De sakkunniga ansåg det osannolikt att en ändring av stadgan skulle hinna träda i kraft innan en stat hinner säga upp avtalet, om staten skulle bestämma sig för att säga upp det med hänvisning till att en ändring av stadgan har antagits mot dess uttalade ståndpunkt.

I artikel 10 ingår bestämmelser om tjänstemännens status, privilegier och immunitet. Institutet och dess tjänstemän ska ha status, privilegier och immunitet i enlighet med vad som föreskrivs i konventionen rörande Förenta Nationernas privilegier och immunitet av den 13 februari 1946. Status, privilegier och immunitet för institutet och dess tjänstemän i andra länder än värdlandet (Sverige) definieras i separata avtal som ingås mellan institutet och det land där institutet är verksamt. De sakkunniga ansåg att bestämmelserna inte förpliktar oss att medge dessa privilegier och friheter i Finland eftersom de ska definieras i separata avtal mellan en stat och organisationen.

Utskottet finner förslaget nödvändigt och lämpligt och tillstryker propositionen utan ändringar.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår utrikesutskottet

att riksdagen godkänner den stadga som propositionen avser och

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 22 maj 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pertti Salolainen /saml
vordf. Markku Laukkanen /cent
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Pekka Haavisto /gröna
Antti Kaikkonen /cent
Antti Kalliomäki /sd
Ilkka Kanerva /saml
Tanja Karpela /cent

Kimmo Kiljunen /sd
Katri Komi /cent
Annika Lapintie /vänst
Aila Paloniemi /cent
Pekka Ravi /saml
Ben Zyskowitz /saml
ers. Juha Korkeaoja /cent
Heikki A. Ollila /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Olli-Pekka Jalonen.